

12. MENTALNE
BOLESTI
I
BOLESTI JETRE

12.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI

12.1.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI EVIDENTIRANI U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

Od mentalnih bolesti i poremećaja, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u IŽ registrirano je 12.575 oboljelih, za 11,9% manje nego lani (14.276). Većinu bolesti iz ove skupine čine neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji (39,4%), slijede shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji (8,7%), duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani psihoaktivnim tvarima odnosno demencija (po 4,7%), duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani alkoholom (2,5%) te duševna zaostalost (0,7%). U primarnoj zdravstvenoj zaštiti 59,5% registriranih pacijenata je u dobnoj skupini 20-64 godine.

Tablica 1 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u Istarskoj županiji 2018. godine po dobi

	Ukupno		0-6 g.		7-19 g.		20-64 g.		65 i više g.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	12.575	100,0	262	100,0	318	100,0	7.483	100,0	4.512	100,0
Demencija F00-F03	594	4,7	-	-	-	-	27	0,4	567	12,6
D.p. i p.p uzrokovani alkoholom F10	309	2,5	-	-	1	0,3	269	3,6	39	0,9
D.p. i p.p uzrokovani psihoaktivnim tvarima F11-F19	594	4,7	-	-	4	1,3	579	7,7	11	0,2
Shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji F20-F29	1.094	8,7	-	-	9	2,8	894	11,9	191	4,2
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. F40-F48	4.954	39,4	5	1,9	67	21,1	3.334	44,6	1.548	34,3
Duševna zaostalost F70-F79	84	0,7	-	-	9	2,8	66	0,9	9	0,2
Ostali d.p. i p.p.	4.946	39,3	257	98,1	228	71,7	2.314	30,9	2.147	47,6

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u IŽ registrirano je 9.879 oboljelih (lani 10.047), a većinu bolesti čine neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji (33,7%), shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji (23,0%), a slijede demencije (4,1%). U dobnoj skupini 20-64 godine je u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti 76,2% registriranih pacijenata. Broj registriranih u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti čini 78,6% registriranih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Tablica 2 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u Istarskoj županiji 2018. godine po dobi

	Ukupno		0-6 g.		7-19 g.		20-64 g.		65 i više g.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	9.879	100,0	96	100,0	322	100,0	7.526	100,0	1.935	100,0
Demencija F00-F03	407	4,1	-	-	-	-	29	0,4	378	19,5
D.p. i p.p uzrokovani alkoholom F10	180	1,8	2	3,1	8	2,5	151	2,0	19	1,0
D.p. i p.p uzrokovani psihoaktivnim tvarima F11-F19	104	1,1	2	3,1	4	1,2	90	1,2	8	0,4
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji F20-F29	2.269	23,0	-	-	7	2,2	2.044	27,2	218	11,3
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. F40-F48	3.332	33,7	1	1,0	63	19,6	2.855	37,9	413	21,3
Duševna zaostalost F70-F79	61	0,6	-	-	5	1,6	53	0,7	3	0,2
Ostali d.p. i p.p.	3.526	35,7	91	94,8	235	73,0	2.304	30,6	896	46,3

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti evidentirano je 4.875 pregleda kod muškaraca (49,3% u ukupnom), a kod žena 5.004 (50,7%). Većinu pregleda čine neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji kod muškaraca (33,7%) i kod žena 33,8%. Na drugom mjestu su shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji kod muškaraca (24,3%) i kod žena (21,7%). Na trećem mjestu kod muškaraca su poremećaji uzrokovani alkoholom (3,3%), a kod žena demencije (5,3%).

Tablica 3 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u Istarskoj županiji 2018. godine po spolu

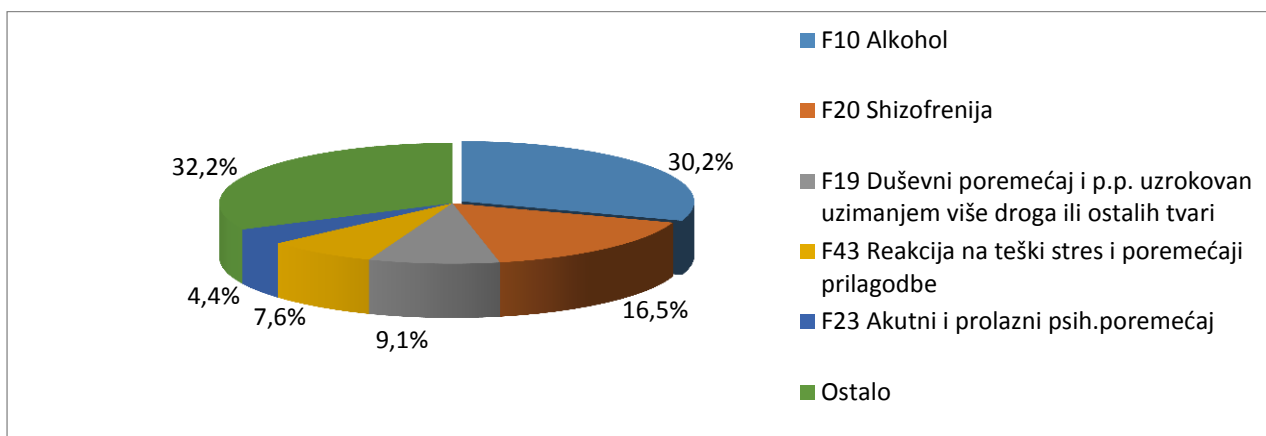
	Ukupno	Muški		Ženski	
		Broj	%	Broj	%
UKUPNO	9.879	4.875	100,0	5.004	100,0
Demencija F00-F03	407	140	2,9	267	5,3
D.p. i p.p uzrokovani alkoholom F10	180	160	3,3	20	0,4
D.p. i p.p uzrokovani psihoaktivnim tvarima F11-F19	104	85	1,7	19	0,4
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji F20-F29	2.269	1.185	24,3	1.084	21,7
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. F40-F48	3.332	1.641	33,7	1.691	33,8
Duševna zaostalost F70-F79	61	41	0,8	20	0,4
Ostali d.p. i p.p.	3.526	1.623	33,3	1.903	38,0

U zdravstvenim ustanovama u IŽ zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja hospitalizirano je 1.028 osoba, 550 (53,5%) muškarca i 478 žena (46,5%).

Tablica 4 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po spolu u Istarskoj županiji* u 2018.godini

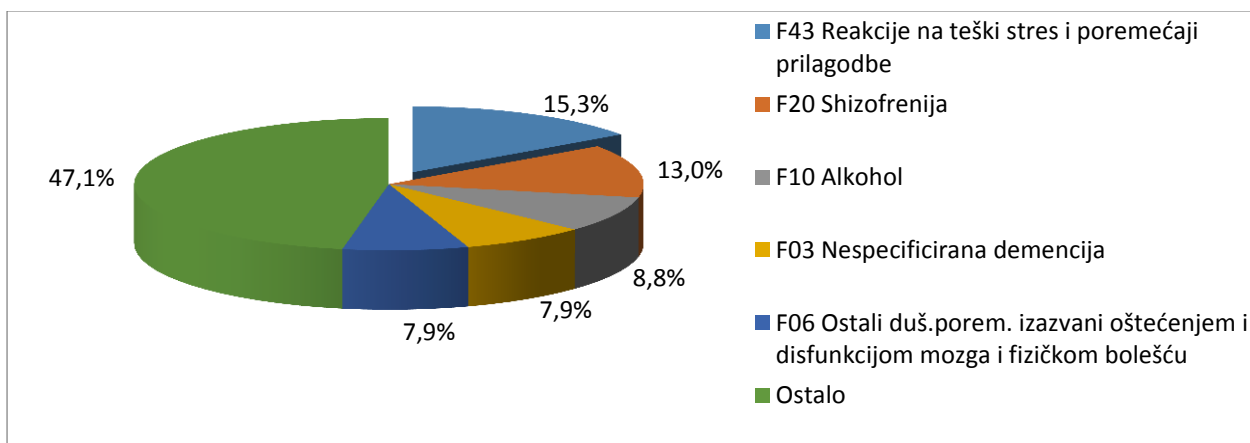
MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	1028	100,0	550	100,0	478	100,0
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	<i>191</i>	<i>18,6</i>	<i>59</i>	<i>10,7</i>	<i>132</i>	<i>27,6</i>
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	12	1,2	1	0,2	11	2,3
- F01 vaskularna demencija	38	3,7	8	1,5	30	6,3
- F03 Nespecificirana demencija	54	5,3	16	2,9	38	7,9
- F6 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	62	6,0	24	4,4	38	7,9
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	<i>290</i>	<i>28,2</i>	<i>237</i>	<i>43,1</i>	<i>53</i>	<i>11,1</i>
- F10 – alkohol	208	20,2	166	30,2	42	8,8
- F11 - opijati	10	1,0	8	1,5	2	0,4
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	56	5,4	50	9,1	6	1,3
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	<i>292</i>	<i>28,4</i>	<i>157</i>	<i>28,5</i>	<i>135</i>	<i>28,2</i>
- F20 Shizofrenija	153	14,9	91	16,5	62	13,0
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	45	4,4	24	4,4	21	4,4
- F25 Shizoafektivni p.	42	4,1	20	3,6	22	4,6
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	<i>117</i>	<i>11,4</i>	<i>45</i>	<i>8,2</i>	<i>72</i>	<i>15,1</i>
- F31 Bipolarni afektivni p.	53	5,2	16	2,9	37	7,7
- F32 Depresivne epizode	21	2,0	10	1,8	11	2,3
- F33 Povratni depresivni p.	40	3,9	17	3,1	23	4,8
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	<i>126</i>	<i>12,3</i>	<i>45</i>	<i>8,2</i>	<i>81</i>	<i>16,9</i>
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	115	11,2	42	7,6	73	15,3
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	<i>2</i>	<i>0,2</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>	<i>2</i>	<i>0,4</i>
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	<i>5</i>	<i>0,5</i>	<i>4</i>	<i>0,7</i>	<i>1</i>	<i>0,2</i>
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	<i>2</i>	<i>0,2</i>	<i>2</i>	<i>0,4</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	<i>3</i>	<i>0,3</i>	<i>1</i>	<i>0,2</i>	<i>2</i>	<i>0,4</i>

Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih muškaraca su: alkohol (30,2%), shizofrenija (16,5%), više droga ili ostalih tvari (9,1%), reakcija na teški stres i poremećaj prilagodbe (7,6%) te akutni i prolazni psihotični poremećaj (4,4%). Navedenih pet vodećih dijagnoza uzrok su dvije trećine (67,8%) hospitalizacija u IŽ kod muškaraca zbog duševnih poremećaja.

Slika 1 - Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih osoba muškog spola u Istarskoj županiji u 2018.g.

Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih žena su: reakcije na teški stres i poremećaj prilagodbe (15,3%), shizofrenija (13,0%), alkohol (8,8%), demencija odnosno ostali duševni poremećaji izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću (po 7,9%).

Slika 2 - Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih osoba ženskog spola u Istarskoj županiji u 2018.g.

Kod muškaraca više od polovine (57,1%) hospitalizacija je u dobi 30-59 godina. Žene su češće hospitalizirane u dobi iznad 50 godina (61,9%).

Tablica 5 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po spolu i dobi u Istarskoj županiji* u 2018.godini

Spol	Ukupno	Dobne skupine								
		1-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Ukupno	1.028	2	14	125	172	162	190	166	107	90
Muški	550	1	4	77	107	104	103	89	42	23
Ženski	478	1	10	48	65	58	87	77	65	67

Tablica 6 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po dobi u Istarskoj županiji* u 2018.godini

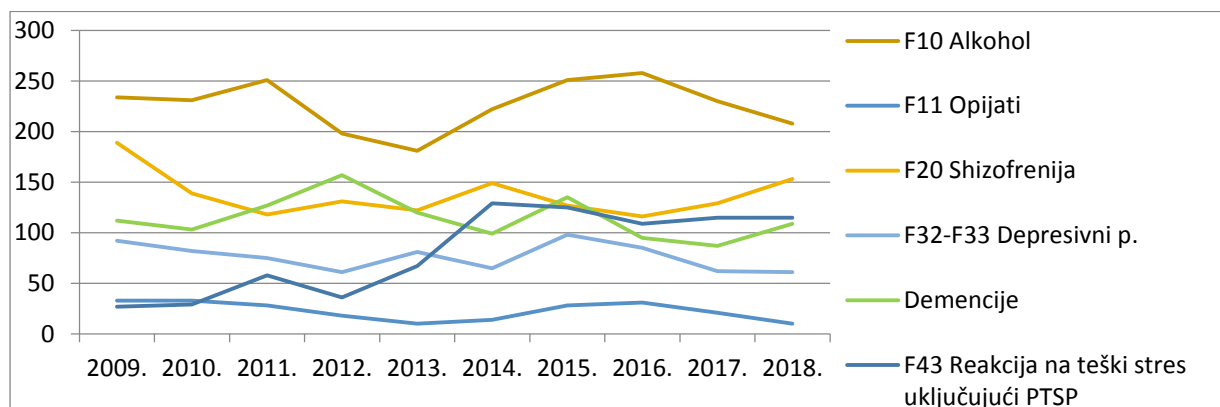
MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	Dobne skupine							
		0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	1028	16	125	172	162	190	166	107	90
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	191	-	11	13	2	10	21	54	77
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	12	-	-	-	-	3	2	4	3
- F01 vaskularna demencija	38	-	-	-	-	-	2	9	27
- F03 Nespecificirana demencija	54	-	-	-	-	-	2	15	37
- F6 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	62	-	2	10	1	6	14	22	7
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	290	7	45	62	57	63	44	9	3
- F10 – alkohol	208	5	21	31	42	54	44	8	3
- F11 - opijati	10	-	1	3	3	2	-	1	-
- F19 - više droga ili ostalih tvari	56	1	17	22	11	5	-	-	-
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	292	2	33	66	67	51	52	19	2
- F20 Shizofrenija	153	-	15	23	35	28	36	15	1
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	45	2	14	19	5	2	1	1	1
- F25 Shizoafektivni p.	42	-	1	8	15	11	5	2	-
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	117	-	2	7	19	33	38	15	3
- F31 Bipolarni afektivni p.	53	-	2	6	11	16	14	3	1
- F32 Depresivne epizode	21	-	-	-	4	6	4	6	1
- F33 Povratni depresivni p.	40	-	-	1	3	10	19	6	1
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	126	3	30	24	16	28	10	10	5
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	115	3	27	22	12	28	9	10	4
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	2	1	1	-	-	-	-	-	-
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	5	-	2	-	-	2	1	-	-
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	2	-	1	-	1	-	-	-	-
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	3	3	-	-	-	-	-	-	-

U odnosu na prethodnu godinu, u 2018. godini je evidentirano 2,5% više hospitalizacija zbog duševnih poremećaja, kod muškaraca je broj hospitalizacija bio isti, a kod žena za 5,5% veći (za 60,8% više hospitalizacija zbog demencija kod žena).

Tablica 7 - Broj hospitalizacija zbog odabranih duševnih poremećaja po spolu u razdoblju 2008.-2017. g. u Istarskoj županiji

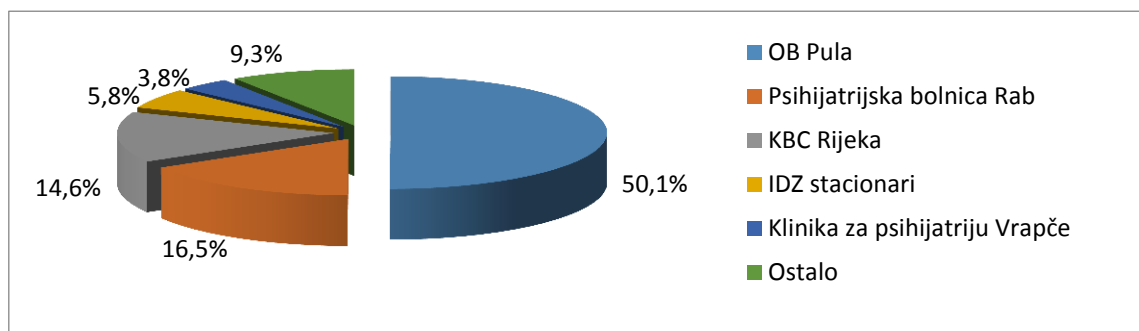
	Spol	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
F00-F99 Duševni poremećaji ponašanja	UK	1.125	1.064	1.101	1.031	983	1.119	1.121	1.042	1.003	1.028
	M	631	591	619	528	532	617	616	608	550	550
	Ž	494	473	482	503	451	502	505	434	453	478
F10 D.p. i p.p. uzrokovani alkoholom	UK	234	231	251	198	181	222	251	258	230	208
	M	198	198	206	159	149	178	202	200	175	166
	Ž	36	33	45	39	32	44	49	58	55	42
F11 D.p. i p.p. uzimanjem opijata	UK	33	33	28	18	10	14	28	31	21	10
	M	26	27	23	16	9	11	23	28	19	8
	Ž	7	6	5	2	1	3	5	3	2	2
F20 Shizofrenija	UK	189	139	118	131	122	149	127	116	129	153
	M	146	106	93	85	91	99	88	82	81	91
	Ž	43	33	25	46	31	50	39	34	48	62
F32-F33 Depresivni poremećaji	UK	92	82	75	61	81	65	98	85	62	61
	M	34	24	28	18	24	23	31	31	22	27
	Ž	58	58	47	43	57	42	67	54	40	34
F43 Reakcija na teški stres uključujući PTSP	UK	27	29	58	36	67	129	125	109	115	115
	M	22	22	30	15	24	52	67	50	46	42
	Ž	5	7	28	21	43	77	58	59	69	73
DEMENCIJE:											
F01 Vaskularna demencija	UK	64	53	59	51	67	36	28	29	35	38
	M	23	19	18	14	15	12	11	14	13	8
	Ž	41	34	41	37	52	24	17	15	22	30
F03 Nespecif. demencija	UK	23	28	41	55	27	53	72	42	44	54
	M	4	11	12	23	11	18	13	16	21	16
	Ž	19	17	29	32	16	35	59	26	23	38
F05 Delirij (nije uzrokovan alkoh. ili ost.psihoakt.tvarima)	UK	5	3	2	7	2	-	3	-	3	5
	M	-	2	-	1	1	-	-	-	1	2
	Ž	5	1	2	6	1	-	3	-	2	3
F00*=G30 Alzheimerova Bolest	UK	20	19	25	44	23	10	32	24	5	12
	M	1	1	11	12	9	4	4	11	1	1
	Ž	19	18	14	32	14	6	28	13	4	11

U posljednjih deset godina u padu je broj hospitalizacija zbog uzimanja opijata, shizofrenije, depresivnih poremećaja i demencija, stagnira broj hospitalizacija zbog alkohola, dok je u porastu broj hospitalizacija zbog reakcija na teški stres uključujući PTSP.

Slika 3 - Broj hospitalizacija zbog odabranih duševnih poremećaja po spolu u razdoblju 2009.-2018. godine u Istarskoj županiji

Prema podacima HZJZ-a, stanovništvo IŽ zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2018.g. najčešće je hospitalizirano u OB Pula (50,1%), Psihijatrijskoj bolnici Rab (16,5%) i KBC Rijeka (14,6%).

Slika 4 - Gravitacije hospitaliziranih stanovnika Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2018. godini

Izvor: HZJZ

Prema podacima HZJZ-a, kod stanovništva IŽ u zdravstvenim ustanovama u RH u 2018.g. bilo je ukupno 1.658 hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja: 945 muškaraca (57,0%) i 713 žena (43,0%). Većina hospitaliziranih je u dobi od 30 do 69 godina (70,2%), 61,2% žena i 77,0% muškaraca.

Tablica 8 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2018.g. po dobi i spolu

	Spol	Ukupno	Dobne skupine									
			0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+	
UKUPNO	UK	1.658	17	53	171	283	284	328	269	147	106	
	M	945	12	21	93	182	203	197	146	54	37	
	Ž	713	5	32	78	101	81	131	123	93	69	

Izvor: HZJZ

Vodeće dijagnoze kod muškaraca iz IŽ hospitaliziranih u RH u ovoj skupini bolesti i stanja su: duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani alkoholom (26,3%), shizofrenija (16,8%), reakcije na teški stres i poremećaji prilagodbe (6,7%), ostali duševni poremećaji izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću (5,7%) te uzimanje više droga ili ostalih tvari (5,5%). Kod hospitaliziranih žena zbog ove skupine vodeće su dijagnoze: depresivni poremećaji F32-F33 (12,0%), shizofrenija (11,8%), ostali duševni poremećaji izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću (9,1%), reakcije na teški stres i poremećaji prilagodbe (8,8%) te bipolarni afektivni poremećaj (8,4%).

Tablica 9 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2018.g. po spolu

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	1.658	100,0	945	100,0	713	100,0
Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	271	16,3	103	10,9	168	23,6
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	15	0,9	2	0,2	13	1,8
- F01 vaskularna demencija	39	2,4	9	1,0	30	4,2
- F03 Nespecificirana demencija	58	3,5	20	2,1	38	5,3
- F6 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	119	7,2	54	5,7	65	9,1
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)	418	25,2	356	37,7	62	8,7
- F10 – alkohol	296	17,9	249	26,3	47	6,6
- F11 - opijati	49	3,0	41	4,3	8	1,1
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	56	3,4	52	5,5	4	0,6
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)	481	29,0	274	29,0	207	29,0
- F20 Shizofrenija	243	14,7	159	16,8	84	11,8
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	67	4,0	40	4,2	27	3,8
- F25 Shizoafektivni p.	85	5,1	35	3,7	50	7,0
Afektivni poremećaji (F30-F39)	236	14,2	86	9,1	150	21,0
- F31 Bipolarni afektivni p.	91	5,5	31	3,3	60	8,4
- F32 Depresivne epizode	36	2,2	18	1,9	18	2,5
- F33 Povratni depresivni p.	101	6,1	33	3,5	68	9,5
Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)	151	9,1	67	7,1	84	11,8
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	126	7,6	63	6,7	63	8,8
Bihjeviornalni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)	10	0,6	2	0,2	8	1,1
Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)	39	2,4	30	3,2	9	1,3
Duševna zaostalost (F70-F79)	12	0,7	5	0,5	7	1,0
Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)	15	0,9	12	1,3	3	0,4
Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)	25	1,5	10	1,1	15	2,1

Izvor: HZJZ

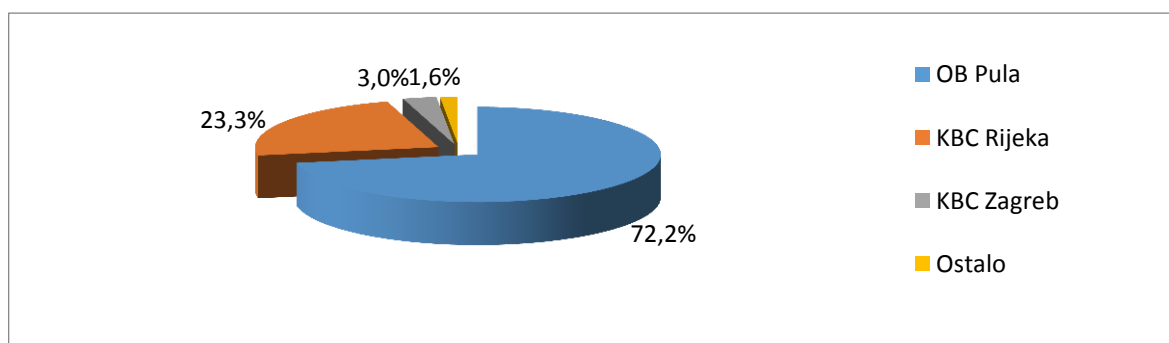
Djeca i mladi do 19 godina hospitaliziraju se najčešće zbog poremećaja u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (35,7%), zbog poremećaja psihološkog razvoja (21,4%) te neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (14,3%). Odrasli u dobi 20-39 godina najčešće su hospitalizirani zbog shizofrenije (15,6%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovani alkoholom (13,2%) te akutnih i prolaznih psihotičnih poremećaja (10,6%). Odrasli u dobi 40-69 godina najčešće su hospitalizirani zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovani alkoholom (24,6%), shizofrenije (17,5%) te depresivnih poremećaja F32-F33 (12,4%). Starije osobe (70 i više godina) najčešće su hospitalizirane zbog nespecificirane demencije (22,1%), ostalih duševnih poremećaja izazvanih oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću (18,6%) te vaskularne demencije (14,6%).

Tablica 10 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2018.g. po dobi

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	1.658	70	171	283	284	328	269	147	106
Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	271	-	17	18	9	27	37	73	90
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	15	-	-	-	-	3	4	5	3
- F01 vaskularna demencija	39	-	-	-	-	-	2	10	27
- F03 Nespecificirana demencija	58	-	-	-	-	-	2	15	41
- F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	119	-	5	14	6	20	27	37	10
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)	418	6	37	99	94	98	68	13	3
- F10 – alkohol	296	4	12	48	63	86	68	12	3
- F11 - opijati	49	-	3	22	19	4	-	1	-
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	56	2	16	21	11	6	-	-	-
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)	481	6	71	115	109	74	80	24	2
- F20 Shizofrenija	243	-	25	46	60	43	51	17	1
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	67	6	26	22	8	2	1	1	1
- F25 Shizoafektivni p.	85	-	10	21	23	14	13	4	-
Afektivni poremećaji (F30-F39)	236	3	9	13	37	74	69	25	6
- F31 Bipolarni afektivni p.	91	-	5	11	15	29	22	8	1
- F32 Depresivne epizode	36	-	4	-	5	12	7	7	1
- F33 Povratni depresivni p.	101	-	-	2	15	32	38	10	4
Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)	151	10	24	29	28	32	12	11	5
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	126	6	20	23	21	31	10	11	4
Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)	10	5	3	-	-	-	1	1	-
Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)	39	-	7	7	4	19	2	-	-
Duševna zaostalost (F70-F79)	12	-	3	2	3	4	-	-	-
Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)	15	15	-	-	-	-	-	-	-
Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)	25	25	-	-	-	-	-	-	-

Izvor: HZJZ

Stanovnici IŽ u dnevne bolnice zbog duševnih poremećaja najčešće gravitiraju u OB Pula (72,2%) i KBC Rijeka (23,3%).

Slika 5 - Gravitacije stanovnika Istarske županije u dnevne bolnice u RH zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2018. godini

Izvor: HZJZ

U dnevnim bolnicama u RH evidentirano je 4.480 boravaka zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja, od toga 2.654 (59,2%) kod muških i 1.826 (30,8%) kod ženskih osoba. Većina boravaka u dnevnoj bolnici zbog ove skupine bolesti i stanja bila je kod osoba u dobi 40-59 godina (58,0%), 58,1% muškaraca i 57,8% žena.

Tablica 11 - Ukupan broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2018. godini po spolu i dobi

	Spol	Ukupno	Dobne skupine								
			1-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	UK	4.480	6	291	311	818	1154	1445	361	64	30
	M	2.654	5	120	186	487	800	743	265	48	-
	Ž	1.826	1	171	125	331	354	702	96	16	30

Izvor: HZJZ

U dnevne bolnice muškarci najčešće dolaze zbog reakcije na teški stres i poremećaja prilagodbe (24,3%) te duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (17,5%), a žene zbog depresivnih poremećaja F32-F33 (22,1%) te reakcije na teški stres i poremećaja prilagodbe (16,1%).

Tablica 12 - Broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2018. godini po spolu

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	4.480	100,0	2.654	100,0	1.826	100,0
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	72	1,6	37	1,4	35	1,9
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	564	12,6	474	17,9	90	4,9
- F10 – alkohol	547	12,2	464	17,5	83	4,5
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	1.448	32,3	935	35,2	513	28,1
-F20 Shizofrenija	540	12,1	390	14,7	150	8,2
- F23 Akutni i prolazni psihotični poremećaj	194	4,3	159	6,0	35	1,9
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	862	19,2	278	10,5	584	32,0
- F32 Depresivne epizode	215	4,8	48	1,8	167	9,1
- F33 Povratni depresivni poremećaj	385	8,6	148	5,6	237	13,0
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	1.234	27,5	782	29,5	452	24,8
- F41 Ostali anksiozni poremećaji	208	4,6	79	3,0	129	7,1
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	939	21,0	645	24,3	294	16,1
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	59	1,3	1	0,0	58	3,2
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	49	1,1	36	1,4	13	0,7
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	5	0,1	-	-	5	0,3
<i>Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)</i>	58	1,3	55	2,1	3	0,2
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	129	2,9	56	2,1	73	4,0

Izvor: HZJZ

Djeca i mladi do 19 godina su boravila u dnevnim bolnicama najčešće zbog poremećaja u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (43,4%), neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (22,9%) te zbog bihevioralnog sindroma vezanih uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (11,8%). Odrasli u dobi 20-39

godina najčešće su boravili u dnevnoj bolnici zbog shizofrenije (17,0%), depresivnih poremećaja F32-F33 (13,7%) te reakcije na teški stres i poremećaji prilagodbe (13,7%). Odrasli u dobi 40-69 godina najčešće su boravili zbog reakcije na teški stres i poremećaji prilagodbe (25,7%), depresivnih poremećaja F32-F33 (16,4%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovani alkoholom (15,2%) te shizofrenije (11,8%). Starije osobe (70 i više godina) najčešće su boravile zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (36,2%) te depresivnih poremećaja F32-F33 (24,5%).

Tablica 13 - Broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2018. godini po dobi

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	4.480	297	311	818	1.154	1.445	361	64	30
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	72	10	-	15	-	11	2	30	4
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	564	-	21	58	165	203	83	34	-
- F10 – alkohol	547	-	14	49	164	203	83	34	-
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	1.448	18	92	418	296	439	185	-	-
-F20 Shizofrenija	540	-	4	188	132	196	20	-	-
- F23 Akutni i prolazni psihotični poremećaj	194	18	20	93	62	1	-	-	-
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	862	30	32	111	208	396	62	-	23
- F32 Depresivne epizode	215	6	11	41	28	129	-	-	-
- F33 Povratni depresivni poremećaj	385	-	2	32	80	192	56	-	23
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	1.234	68	95	182	470	393	23	-	3
- F41 Ostali anksiozni poremećaji	208	-	51	35	64	57	1	-	-
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	939	19	42	113	406	334	22	-	3
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	59	35	15	1	2	-	6	-	-
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	49	-	-	33	13	3	-	-	-
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	5	-	5	-	-	-	-	-	-
<i>Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)</i>	58	7	51	-	-	-	-	-	-
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	129	129	-	-	-	-	-	-	-

Izvor: HZJZ

12.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI KAO UZROK SMRTI

Od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja kao osnovnog uzroka smrti stanovnika IŽ u 2018. godini umrlo je 39 osoba, većinom od organskih i simptomatskih duševnih poremećaja (F00-F09) – 31 osoba, najčešće demencije, a većina umrlih od duševnih poremećaja su žene (23).

Tablica 14 - Umrli od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u Istarskoj županiji 2018. godine po dobi i spolu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	35-39 g.	40-49 g.	50-59 g.	60-69 g.	70-79 g.	80+ g.
UKUPNO F00-F99	UK	39	-	4	3	3	5	24
	M	16	-	4	2	2	2	6
	Ž	23	-	-	1	1	3	18
F01 Vaskularna demencija	UK	10	-	-	-	1	1	8
	M	5	-	-	-	1	-	4
	Ž	5	-	-	-	-	1	4
F03 Nespecificirana demencija	UK	17	-	-	-	-	3	14
	M	2	-	-	-	-	1	1
	Ž	15	-	-	-	-	2	13
F06 Ostali d.p. izazvani ošteć. i disfunk. mozga i fiz. bolešću	UK	1	-	-	1	-	-	-
	M	-	-	-	-	-	-	-
	Ž	1	-	-	1	-	-	-
F07 Poremećaj ličnosti i p.p. uzrokovani bolešću, oštećenjem i disfunk. mozga	UK	3	-	-	-	1	-	2
	M	1	-	-	-	-	-	1
	Ž	2	-	-	-	1	-	1
F10 Alkohol	UK	3	-	-	1	1	1	-
	M	3	-	-	1	1	1	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-
F11 Opijati	UK	4	-	4	-	-	-	-
	M	4	-	4	-	-	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-
F25 Shizoafektivni poremećaji	UK	1	-	-	1	-	-	-
	M	1	-	-	1	-	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Od 2009. do 2013.g. umrle su 94 osobe, a od 2014. do 2018.g. 162 osobe (za 72,3% više umrlih).

Tablica 15 - Umrli od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u Istarskoj županiji od 2009. do 2018. godine

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
UKUPNO	14	21	12	19	28	26	33	21	43	39

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

U 2018. godini DZS je zabilježio jednu smrt i to kod muškog spola zbog slučajnog otrovanja i izlaganja narkoticima i psihodislepticima (halucinogenima).

Tablica 16 - Umrli zbog slučajnog otrovanja i izlaganja narkoticima i psihodislepticima (halucinogenima) (X42)

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
UKUPNO	8	4	-	3	3	3	1	3	2	1
Muški	7	4	-	3	3	3	1	2	2	1
Ženski	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

12.2. BOLESTI JETRE

12.2.1. BOLESTI JETRE EVIDENTIRANE U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

U 2018.g. u zdravstvenim ustanovama u IŽ (OB Pula i stacionari IDZ) zbog bolesti jetre hospitalizirane su 102 osobe, većinom muškarci (81,4%). Najčešće dijagnoze su alkoholna bolest jetre (52,9% hospitaliziranih) te fibroza i ciroza jetre (23,5%). Većina hospitaliziranih je bila u dobi iznad 60 godina (65,7%).

Tablica 1 - Broj hospitalizacija zbog bolesti jetre (K70-K77), po spolu i dobi u Istarskoj županiji u 2018. godini

NAZIV DIJAGNOZE	SPOL	Ukupno	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Bolesti jetre K70-K77	UK	102	3	15	17	35	29	3
	M	83	2	15	17	27	21	1
	Ž	19	1	-	-	8	8	2
K70 Alkoholna bolest jetre	UK	54	1	11	13	18	11	-
	M	46	1	11	13	14	7	-
	Ž	8	-	-	-	4	4	-
K71 Toksična bolest jetre	UK	4	1	-	-	1	2	-
	M	3	1	-	-	-	2	-
	Ž	1	-	-	-	1	-	-
K72 Zatajenje jetre, nesvrstano drugamo	UK	11	-	2	2	2	3	2
	M	10	-	2	2	2	3	1
	Ž	1	-	-	-	-	-	1
K74 Fibroza i ciroza jetre	UK	24	1	1	1	10	11	-
	M	19	-	1	1	10	7	-
	Ž	5	1	-	-	-	4	-
K75 Druge upalne bolesti jetre	UK	5	-	1	-	2	2	-
	M	3	-	1	-	-	2	-
	Ž	2	-	-	-	2	-	-
K76 Ostale bolesti jetre	UK	4	-	-	1	2	-	1
	M	2	-	-	1	1	-	-
	Ž	2	-	-	-	1	-	1

12.2.1. BOLESTI JETRE KAO UZROK SMRTI

Od bolesti jetre umrlo je 30 osoba (većina (26) muškarci), a vodeći uzrok je alkoholna bolest jetre (19).

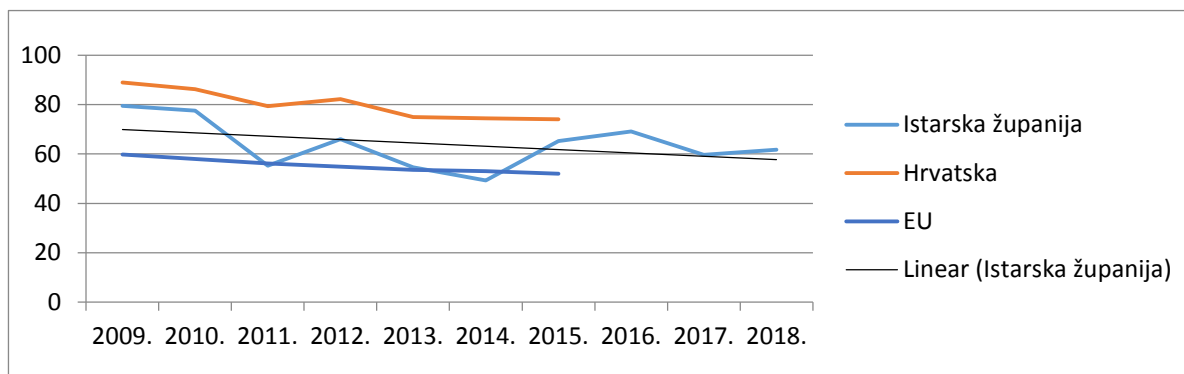
Tablica 2 - Umrli od bolesti jetre u Istarskoj županiji 2018. godine po dobi i spolu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	40-49 g.	50-59 g.	60-69 g.	70-79 g.	80+ g.
Bolesti jetre (K70-K76)	UK	30	2	7	13	5	3
	M	26	1	6	11	5	3
	Ž	4	1	1	2	-	-
Alkoholna bolest jetre (K70)	UK	19	1	5	10	3	-
	M	16	1	4	8	3	-
	Ž	3	-	1	2	-	-
Toksična bolest jetre (K71)	UK	1	-	-	1	-	-
	M	1	-	-	1	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-
Fibroza i ciroza jetre (K74)	UK	10	1	2	2	2	3
	M	9	-	2	2	2	3
	Ž	1	1	-	-	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dobno-standardizirane stope smrtnosti pružaju mogućnost usporedbe među područjima s različitim dobnim sastavom stanovništva koji bi mogao utjecati na naše zaključivanje o pojavnosti određenih bolesti pa tako i uzroka smrti. Stope za IŽ su računate od 2008.-2010.g. i 2012.-2018. prema procjeni broja stanovnika DZS-a, a za 2011.g. na Popis 2011.g. Stope za RH i EU preuzete su od *European Health Information Gateway*, WHO Regional Office for Europe (link <https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/>)

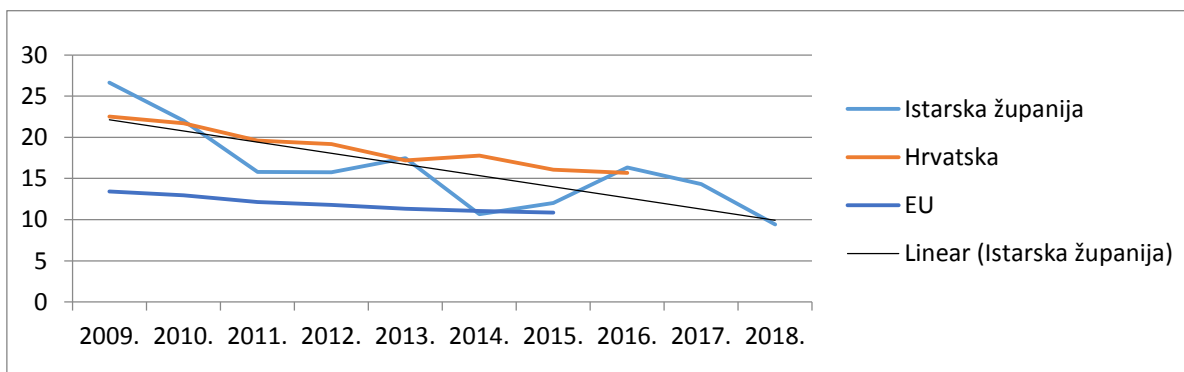
Dobno-standardizirane stope smrtnosti uzroka smrti povezanih s alkoholom za ukupnu dob su posljednjih deset godina u padu, niže su od hrvatskih, ali više od europskih stopa.

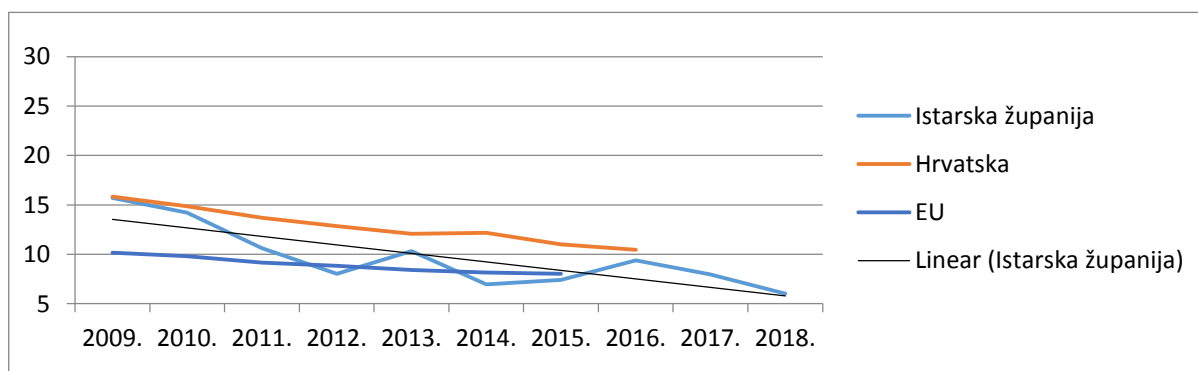
Slika 1 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti uzroka smrti povezanih s alkoholom*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

*C15, C32, F10, K70, K73, K74, K76, svi vanjski uzroci

Dobno-standardizirane stope smrtnosti od kronične bolesti jetre i ciroze za ukupnu dob i dob 0-64 godine su posljednjih deset godina u padu, a slične su stopama RH i EU.

Slika 2 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti kronične bolesti jetre i ciroze*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)
 *K70, K73, K74

Slika 3 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti kronične bolesti jetre i ciroze, na 100.000 stanovnika (0- 64 godine)